

Chủ tịch Hồ Chí Minh tận tâm vì hoà bình - tư tưởng của Đức Phật

Chủ tịch Hồ Chí Minh... LÊ CUÔNG	tr3
Nhà Phật học Nguyễn Sinh Sắc... MINH CHI	tr9
Hoan quan ở Việt Nam... NGUYỄN DUY CHINH	tr12
"Vua con" Kỳ Đồng... TRIỀU ANH (sử tâm)	tr15
Từ trường Lạng... VĂN NGỌC BÈ	tr17
Trần Quốc Thảo... NGUYỄN HÙNG	tr20
Nguyễn Trường Tộ... GREORGES BOUDAREL	tr22
Vụ Mỹ ném bom sứ quán Pháp... TRẦN THÁI BÌNH	tr27
Ngô Văn Chiêu và Gia tộc... LÊ ANH DŨNG	tr39
Nam bộ từ sau diệt vong... NGUYỄN ĐỨC NHUỆ	tr31

CHUYÊN ĐỀ NGUYỄN VĂN TẠO

Ảnh bìa 1:

- 128 Avalokiteshvara (Phật Chuẩn đề) thế kỷ XVIII - Gỗ sơn son thếp vàng - Bảo tàng Mỹ thuật TP. HCM

● Chủ nhiệm: PHAM MAI HÙNG ● Tổng biên tập: DUONG TRUNG QUỐC ● Phó Tổng biên tập: ĐÀO HÙNG - NGUYỄN HANH ● Thư ký Tòa soạn: ĐÀO THẾ ĐỨC ● Trưởng cơ quan đại diện phía Nam: THÁI NHÂN HOÀ ● Trị sự: TRẦN HỒNG ĐỨC ● Hội đồng biên tập phía Nam: MẠC ĐƯỜNG - PHAN XUÂN BIÊN - LÊ HỒNG LIÊM - NGUYỄN ĐÌNH ĐÀU - THÁI NHÂN HOÀ - SƠN NAM - HOÀNG LAI GIANG - TRƯƠNG MINH NHỰT

● Trình bày: Ngô Quốc Hoàng
● Bìa: Bùi Nam

Giấy phép xuất bản: 363/GPXB Bộ VHTT ngày 8/3/1994
● Tòa soạn: 25 Tổng Dân Hà Nội - ĐT: 8256588 - Tài khoản số: 02.03868.01.01. Ngân hàng Thương mại Cổ phần Hàng Hải - Chi nhánh Hà Nội - Cơ quan đại diện phía Nam: 181 Đề Thám - Q.1- TP.HCM - ĐT: 8385117 - 8385126 - Email: xuanay@hcm.fpt.vn - xuanay@yahoo.com - Tài khoản số: 1600.311.000.483 Ngân hàng Nông nghiệp & Phát triển Nông thôn Việt Nam - Chi nhánh Sài Gòn

In tại Nhà in Báo Nhân Dân
● Tổng phát hành: Công ty Trường Phát - 179 Lý Chính Thắng, P.9, Q.3, ĐT: 9351751 ● Phát hành nước ngoài: Công ty XUNHASABA - 25A - B Nguyễn Bình Khiêm, Q.1, TP.HCM - ĐT: 8241320 - 8292900. Fax: 84.8.8241321

Giá: 6000đ

LÊ CUÔNG

Năm 2000, tại Hội thảo Quốc tế "Việt Nam trong thế kỷ 20", ông Raymond Aubrac, nguyên Ủy viên Cộng hòa Pháp, một người bạn của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhiều lần gặp gỡ để cùng "giải quyết xung đột và ngăn ngừa chiến tranh" Việt Nam, không để gây bao đau thương, tang tóc cho hai dân tộc. Ông vô cùng phần nộ viết "sau cuộc chiến tranh chống Pháp và chống Mỹ, người ta vẫn thật bất công khi mô tả Hồ Chí Minh như một người hiếu chiến". Với tấm lòng và sự hiểu biết sâu sắc, ông phê phán: "Những người theo chủ nghĩa xét lại lịch sử có xu hướng quên hoặc bóp méo sự kiện nhằm che giấu trách nhiệm thực sự"⁽¹⁾.

Có thực Hồ Chí Minh "hiếu chiến" không. Chúng ta cùng lý giải và nhận thức tấm lòng của Người mong giải quyết xung đột, ngăn ngừa chiến tranh giữa hai nước Việt - Pháp và Việt - Mỹ trong hệ tư tưởng Phật giáo.

Mong muốn ngăn ngừa chiến tranh Việt - Pháp.

Ngay sau khi lãnh đạo toàn dân giành chính quyền về tay nhân dân, với tâm nhìn xa trông rộng, Chủ tịch Hồ Chí Minh sớm cảnh báo tình thế khó khăn, thực dân Pháp âm mưu xâm lược lần nữa: "Hỡi đồng bào! Hiện một số quân Pháp đã lọt vào nước ta. Đồng bào hãy sẵn sàng đợi lệnh Chính phủ để chiến đấu"⁽²⁾.

Hồ Chí Minh tâm niệm lời dạy của Đức Phật "Hãy gấp làm điều thiện, ngăn tâm làm điều ác", Người nhiều lần cảnh tỉnh thảm họa sẽ đến với hai dân tộc Việt - Pháp: "Nước Việt Nam không muốn là nơi chôn vùi hàng bao nhiêu sinh mạng..."⁽³⁾, "Cuộc xâm lược... gieo rắc chết chóc và hủy diệt trên đất nước chúng tôi..."⁽⁴⁾.

Tim kiếm con đường ngăn ngừa chiến tranh, Hồ Chí Minh đích thân ký vào Hiệp định sơ bộ, nội dung ghi nhận: "1/ Chính phủ Pháp công nhận nước Việt Nam Cộng hòa là một quốc gia tự do có Chính phủ của mình... một phần tử trong Liên bang Đông Dương ở trong khối Liên hiệp Pháp... 2/ Chính phủ Việt Nam tuyên bố sẵn sàng thân thiện, tiếp đón quân đội Pháp... phụ khoản ghi: ... cứ mỗi năm một phần năm (1/5) các đội quân sẽ về Pháp để quân đội Việt Nam thay thế. Vậy trong 5 năm, quân đội Việt Nam sẽ thay thế toàn số quân đội Pháp này"⁽⁵⁾. Nếu nước Pháp thực hiện đúng Hiệp định

Chủ tịch Hồ Chí Minh
trồng cây đa tại Công
viên Thống Nhất mở
đầu Tết trồng cây
do Người phát động
(11-1-1960)

Chủ tịch Hồ Chí Minh...

TIẾP THEO TRANG 3

sơ bộ sẽ không xảy ra chiến tranh giữa hai nước.

Năm 1946, cách mạng Việt Nam ở vào thời kỳ cực kỳ khó khăn, nguy hiểm, các thế lực phản động trong và ngoài nước luôn tìm mọi cách lật đổ Nhà nước non trẻ. Mong giải quyết xung đột, Chủ tịch Hồ Chí Minh dành bốn tháng trời sang Pháp, gặp gỡ lãnh đạo Quốc hội, Chính phủ, các Đảng phái, tổ chức chính trị, xã hội và báo chí bày tỏ nguyện vọng thân thiện hợp tác mọi mặt kinh tế, văn hóa, xã hội... Người gọi mở tương lai cho hai dân tộc: *"Mong sao tình hữu nghị giữa nước Pháp và nước Việt Nam... chỉ có lợi cho sự phồn vinh của Liên hiệp Pháp và sự bùng nổ lý tưởng dân chủ trên thế giới... Liên hiệp Pháp sẽ có vai trò to lớn trong việc tổ chức xã hội loài người..."*⁶⁾

Trước khi về nước, Hồ Chí Minh đã ký Tam ước với Chính phủ Pháp. Đồng thời Người gửi nhiều lá thư đến các nguyên thủ quốc gia, thư gửi Tổng thống Mỹ chân thành mong muốn: *"Chúng tôi yêu cầu Hợp chủng quốc với tư cách là những người bảo vệ và những người bênh vực công lý thế giới, thực hiện một bước quyết định ủng hộ nên độc lập của chúng tôi... Mục tiêu của chúng tôi là độc lập hoàn toàn và hợp tác toàn diện với Hoa Kỳ... sự hợp tác này trở nên có lợi cho toàn thế giới"*⁷⁾

Tận tâm, nỗ lực của Hồ Chí Minh tìm kiếm con đường hòa bình không được Nhà nước Pháp và Mỹ trả lời thỏa đáng.

Sau khi thua trận Điện Biên Phủ và phải rút quân khỏi Đông Dương, năm 1966, Tổng thống Pháp Đờ Gôn nhận thấy sai lầm, gửi thư đến Chủ tịch Hồ Chí Minh chân thành, hối hận: *"Một sự hiểu biết nhau nhiều hơn giữa người Việt Nam và*

người Pháp khi chiến tranh thế giới kết thúc, có lẽ đã ngăn ngừa được những biến cố cay đắng đã tàn phá nước ngài”.

Năm 1994, (40 năm sau), Tổng thống Pháp F.Mitterrand đích thân đến thăm chiến trường Điện Biên Phủ, nơi để lại biết bao vong linh, hài cốt những người con ưu tú của hai dân tộc Việt - Pháp. Tổng thống Pháp nhận định tầm nhìn siêu việt và lòng nhân từ, hòa hiếu của Hồ Chí Minh: “Ông Hồ Chí Minh đã tìm kiếm những người đối thoại nhưng không tìm được, dù rất mong muốn đàm phán để hướng tới độc lập. Ông Hồ Chí Minh đã bị đẩy vào cuộc chiến tranh”.

Không phân biệt kẻ bị áp bức và người đi áp bức không phân biệt giai cấp, tầng lớp để gieo rắc hận thù và chém giết lẫn nhau, Hồ Chí Minh hết sức đau đớn cảm thán: “*Than ôi, trước lòng bác ái, thì máu Pháp hay máu Việt cũng đều là máu, người Pháp hay người Việt cũng đều là người... cần phải bắt tay nhau gây dựng hạnh phúc chung*”⁽⁸⁾. Thấm nhuần lời dạy của Đức Phật “chúng sinh là Phật đây...”, Hồ Chí Minh tận lực, chí tâm “tìm kiếm người đối thoại... đàm phán hướng tới độc lập” cho dân tộc, trên căn bản nguyên lý trong hệ tư tưởng Phật giáo ngăn ngừa chiến tranh.

Mong muốn ngăn ngừa chiến tranh Việt Nam - Hoa Kỳ

Năm 1942, tại nhiều hội nghị giữa các nước lớn họp ở Cairô, Têhêran, Yalta... Tổng thống Mỹ F.D. Roosevelt luôn đặt phương án phải chấm dứt chế độ thuộc địa, ở Đông Dương cần thành lập: “chế độ ủy trị thay cho việc để Pháp lập lại chính quyền”. Hiểu được điều đó, Hồ Chí Minh chủ động đi bộ vượt qua hàng trăm cây số đường rừng núi vất vả, để tìm gặp tướng Chennault tại Hành dinh Quân đội Mỹ ở Trung Quốc. Trung úy C.Fenn viết: “*C.Chennault cảm ơn ông Hồ đã cứu sống Trung úy Sao. Ông*

Hồ ghi nhận cả hai, tuyên bố rằng ông vui lòng khi được giúp đỡ người Mỹ và nhất là tướng C.Chennault mà ông ngưỡng mộ...”⁽⁹⁾.

Trong buổi đón phái đoàn Mỹ, ông Hoàng Quốc Việt nhớ lại ngày ấy: “*Bác đón tiếp phái đoàn Mỹ hết sức nồng hậu. Do tài ngoại giao khéo léo của Bác những người Mỹ dự tiệc đều tuyên bố sẵn lòng ủng hộ Việt Minh*”⁽¹⁰⁾.

Được phép của Tổng thống F.D Roosevelt, quân đội Mỹ là nước đầu tiên cử đội công tác “con nai” trực thuộc Cục Tình báo Chiến lược do thiếu tá Thomas chỉ huy đã nhảy dù xuống chiến khu Tân Trào. Liên sau đó hàng chục chuyến máy bay Mỹ thả hơn chục tấn vũ khí, đạn, khí tài thông tin liên lạc, thuốc chữa bệnh cho quân đội Việt Minh.

Tháng 4-1945, Tổng thống Mỹ F.D Roosevelt qua đời, người kế nhiệm Tổng thống Truman lên thay đã có chính sách khác hẳn, ông ra lệnh giải tán tổ chức OSS và rút toàn bộ lực lượng ra khỏi Đông Dương. Biết được tình hình hết sức khó khăn, không ủng hộ nền độc lập của nhân dân các nước Đông Dương, Hồ Chí Minh nói với người cộng sự Hoàng Minh Giám: “*Anh này (Tổng thống Mỹ Truman) không chống thực dân như F.D Roosevelt trước đây đâu*”⁽¹¹⁾.

Lịch sử đôi khi có nhiều khúc ngoặt trở trêu, tệ hại bởi nhận thức nhất định của một vài cá nhân đã làm đau thương, mất mát cho hai dân tộc. Hồ Chí Minh một lần nữa mong ngăn ngừa chiến tranh nhưng không thành.

Tháng 8-1945, theo lệnh của Tổng thống Truman, các sĩ quan tình báo Mỹ phải rút khỏi Việt Nam, Hồ Chí Minh gửi thư cho ông Tam, một Sĩ quan tình báo chiến lược Hoa Kỳ, tỏ lòng luyện tiếc, nhận định sáng suốt và là tiên tri: “*Tôi cảm thấy áy náy vì những người bạn Mỹ đã rời chúng tôi quá nhanh và do đó mối quan hệ giữa ông và chúng tôi trở nên khó khăn hơn.*

Chúng tôi sẽ không bao giờ quên ông. Ông cũng đừng quên chúng tôi nhé! Ngày mai tươi sáng chúng ta sẽ gặp nhau, chúng ta trông chờ ngày đó”⁽¹²⁾.

Đúng như lời Hồ Chí Minh “mối quan hệ... trở nên khó khăn hơn...” cái “khó khăn” đó đã diễn ra thật đẫm máu, dai dẳng, khốc liệt cho cả hai dân tộc Việt Nam - Hoa Kỳ khi một vài nhà lãnh đạo chưa hiểu hết tầm lòng và ước vọng đơn giản nhất về quyền sống độc lập, tự do và thống nhất tổ quốc cho các dân tộc chậm phát triển.

Mặc dù vậy, Hồ Chí Minh vẫn kiên trì đường lối hòa bình, Người gửi thư đến Tổng thống Mỹ và Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ bày tỏ lý lẽ xác đáng, nêu cụ thể phương thức “Hợp tác hoàn toàn với Mỹ”: “*Nhân danh Hội văn hóa Việt Nam, tôi xin được bày tỏ nguyện vọng của Hội, được gửi một phái đoàn khoảng năm mươi thanh niên Việt Nam sang Mỹ với ý định một mặt thiết lập những mối quan hệ văn hóa thân thiết với thanh niên Mỹ, và mặt khác để xúc tiến việc tiếp tục nghiên cứu về kỹ thuật, nông nghiệp cũng như các lĩnh vực chuyên môn khác... tha thiết mong muốn tạo được mối quan hệ với nhân dân Mỹ là những người mà lập trường cao quý đối với những ý tưởng cao thượng về công lý và nhân bản quốc tế, và những thành tựu kỹ thuật hiện đại của họ đã có sức hấp dẫn mạnh mẽ đối với giới trí thức Việt Nam...*”⁽¹³⁾.

Kiên trì đường lối, giải quyết xung đột và ngăn ngừa chiến tranh giữa hai nước Việt Nam - Hoa Kỳ, (hai năm 1947-1948), Chủ tịch Hồ Chí Minh cử phái viên đặc biệt Bác sĩ Phạm Ngọc Thạch nhiều lần sang Thái Lan. Thời gian này, Thái Lan là cửa ngõ duy nhất thông thương với các nước, Chính phủ Thái Lan cho phép Chính phủ Việt Nam lập cơ quan đại diện tại Băng Cốc. Bác sĩ Phạm Ngọc Thạch sang Thái Lan và gặp một số đại diện chính phủ, cơ quan thương mại Mỹ chuyển thông điệp kêu gọi chính phủ

Mỹ công nhận Nhà nước Việt Nam và giải quyết hòa bình cuộc chiến tranh Việt - Pháp. Hơn nữa, mong nước Mỹ giúp đỡ Việt Nam khôi phục kinh tế, trao đổi mọi mặt văn hóa, khoa học kỹ thuật, nông nghiệp, công nghiệp... tăng cường hợp tác quan hệ hữu nghị giữa Việt Nam - Hoa Kỳ.

Ngày 7-1-1967, cuộc chiến tranh Việt Nam - Hoa Kỳ đang ở vào giai đoạn khốc liệt và đẫm máu, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp phái đoàn hòa bình và Nhà báo Mỹ, và đã dự báo: *"Tôi kính trọng nhân dân Mỹ. Nhân dân Mỹ là những người thông minh, là những người yêu hoà bình và dân chủ. Lĩnh Mỹ hiện nay đang bị đẩy sang đây để đi giết người và để bị giết... các ông hãy tin tôi khi tôi nói rằng tôi sẽ rất sung sướng được đón tiếp Tổng thống Mỹ đến đây một cách hòa bình... Vì vậy chúng tôi nói với nhân dân chúng tôi rằng họ phải sẵn sàng hoan nghênh nhân dân Mỹ không phải khi họ đến như hiện nay với những người lính mang vũ khí. Nhưng khi họ đến một lần nữa trong tương lai để giúp đỡ xây dựng lại đất nước chúng ta"*⁽¹⁴⁾.

Như thấm nhuần lời dạy của Đức Phật "chúng sinh là Phật sẽ thành..." Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thông điệp hòa bình: "Rất sung sướng được đón tiếp Tổng thống Mỹ đến đây". Trọn cuộc đời hy sinh cho nền độc lập, tự do và thống nhất Tổ quốc, Người tận tâm, tận lực tìm kiếm con đường giải quyết xung đột và ngăn ngừa chiến tranh trong mối quan hệ hòa bình giữa hai nước Việt - Pháp và Việt - Mỹ.

Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ R. Mc. Namara, người sớm hoạch định cuộc chiến tranh Việt Nam - Hoa Kỳ, thấy cần phải giải thoát tâm trạng và nói lại với các thế hệ mai sau, khi đã có một khoảng cách thời gian để nhìn lại sự việc đã qua: *"Các chính phủ Kennedy và Johnson tham gia vào các quyết định về Việt Nam... Nhưng chúng tôi đã sai lầm, sai lầm khủng khiếp. Chúng tôi mắc nợ các thế hệ*

tương lai trong việc giải thích tại sao lại sai lầm như vậy"⁽¹⁵⁾.

"Sai lầm khủng khiếp" trong hai cuộc chiến tranh Việt - Pháp và Việt - Mỹ không phải là lỗi của Hồ Chí Minh, sự thật lịch sử với thời gian đã được trả lại đúng theo nghĩa của nó.

Hồ Chí Minh trọn cuộc đời luôn tôn trọng, không hề có những hành vi, lời nói xúc phạm niềm tin đối với các tôn giáo, tín ngưỡng và phong tục tập quán của nhân dân. Đặc biệt đối với đạo Phật, Hồ Chí Minh hết sức trân trọng, thành kính đến hàng chục di tích chùa, đền, đình, miếu thấp hương khởi phát giá trị siêu linh của các bậc Phật, thánh, chúa, thân, anh linh anh hùng dân tộc, danh nhân văn hóa... duy nhất trước Phật đài, Hồ Chí Minh đọc lời thề: *"Trước Phật đài tôn nghiêm, trước quốc dân đồng bào... tôi xin thề hy sinh đem*

thân phần đầu để giữ vững nền độc lập cho Tổ quốc... hy sinh cả tinh mạng tôi cũng không từ"⁽¹⁶⁾. *"Tôi kính cẩn cầu nguyện Đức Phật bảo hộ Tổ Quốc và đồng bào ta... thế là chúng ta làm theo lòng đại từ đại bi của Đức Phật Thích Ca"*⁽¹⁷⁾. ■

Tài liệu tham khảo

1. Raymond Aubrac, tham luận Hội thảo Quốc tế "Việt Nam trong thế kỷ 20".
2. Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, 2002, tập 4, tr.11.
3. Sđd, tập 4, tr.473.
4. Sđd, tập 4, tr. 467.
5. Sđd, tập 4, tr.525.
6. Sđd, tập 4, tr.285.
7. Sđd, tập 4, tr.177.
8. Sđd, tập 4, tr.457.
9. Báo Quân đội Nhân dân thứ bảy ngày 13/5/1995.
10. Hoàng Quốc Việt, Con đường theo Bác, Nxb Thanh niên, tr.60.
11. Tạp chí Quan hệ Quốc tế số 5/1990.
12. Hồ Chí Minh, Sđd, tập 3, tr.551.
13. Sđd, tập 4, tr.80.
14. Lưu Văn Lợi, Tiếp xúc bí mật Việt Nam - Hoa Kỳ, Viện Quan hệ Quốc tế, 1990.
15. R. Mc. Namara, Nhìn lại quá khứ..., Nxb Chính trị Quốc gia, 1995, tr.12.
16. Sđd, tập 4, tr.148.
17. Sđd, tập 5, tr.197.

Việt Nam tôn vinh...

TIẾP THEO TRANG 5

năm 2001, để thăm lại một số "đồng bào" cũ của ông hiện còn sống. Giebel cho rằng: *"Lý do duy nhất khiến cho vai trò của Mac trở thành một chú thích trong lịch sử là bởi cái đã diễn ra sau đó"*.

Sau khi Thế chiến II kết thúc, Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn độc lập của Việt Nam trước đồng bào quần chúng ở Hà Nội với những trích dẫn trực tiếp từ văn bản có cùng tên của Mỹ năm 1776. Tuy nhiên, bất chấp mối quan hệ chặt chẽ và tin cậy được xây dựng bởi sự hợp tác OSS - Việt Minh chiến đấu chống lại quân chiếm đóng Nhật Bản, lực lượng Đồng minh đã không còn ủng hộ sự độc lập của Việt Nam. Trái lại, Pháp đã được phép khôi phục quyền cai trị thực dân trên toàn bộ dân tộc này. Hồ Chí Minh và quân đội của ông cảm thấy bị lực lượng phương Tây bỏ rơi. Nếu sự việc đã diễn ra khác đi, nếu người mà Mac Shin từng gọi là "ông" không cảm thấy bị phản bội, một số chuyên gia cho rằng xung đột bị thăm sau đó nhiều năm giữa dân tộc Đông Nam Á này và quân đội Mỹ có thể đã không bao giờ xảy ra.

Trong một thời gian ngắn, Mac Shin là nhân viên vô tuyến điện chính của Hồ Chí Minh. Ông sống trong ngôi nhà gần với vị lãnh đạo cách mạng và cả hai đã trở thành bạn gần gũi, Giebel cho biết. Mac Shin và các thành viên OSS khác len lỏi trong rừng, trốn trong hang đá, mạo hiểm sinh mạng của mình với niềm tin rằng họ đang đóng vai trò then chốt trong việc xây dựng mối liên kết vững mạnh và lâu dài giữa Mỹ và Việt Nam.

Vào một ngày thứ bảy, sau hơn 50 năm, một phần của mối liên kết từng bị tan vỡ nặng nề đã được phục hồi tại nhà hàng nhỏ ở góc phố Jackson và đường số 5.

Đức Hạnh dịch từ Seattlepi.com
ngày 11-5-2008